

NÄSTAN UTAN VERKTYG

**HUSET BYGGS MED
EN SPIK I VARJE HÖRN**

Kompletta byggsatser med allt du behöver gör det lätt och skojigt att bygga hus. De olika delarna är numrerade och monteras i tur och ordning – nästan utan verktyg. Jobbet går fort och en stuga på 10 m² + veranda är under tak redan efter en arbetsdag, om du bara har en medhjälpare.

BASTU MED BADTUNNA OCH SJÖUTSIKT

DEL 2

- SÅ HÄR RESER DU VÄGGARNA
- SÅ HÄR LÄGGER DU TAK
- SÅ HÄR SÄTTER DU I FÖNSTER OCH DÖRR
- SÅ HÄR ISOLERAR DU OCH LÄGGER GOLV

Det är lätt att bygga hus med en byggsats. Delarna till väggarna staplas bit för bit, taket läggs ovanpå, fönster och dörr sätts på plats och golvet isoleras och läggs. Följ bygget steg för steg.

Förutsättningen för att du skall lyckas med ditt bygge är att underlaget är plant och absolut vågrätt. Underlaget kan vara en gjuten platta, en sockel eller som här en regelkonstruktion på plintar – en plattform (se i *Gör Så Här* nr 7/2005 hur denna snickras).

Ovanpå underlaget fästs en syll och på denna byggs huset.

Här spikar vi fast syllen, som är det understa lagret i väggarna, i bottenramen med en spik på cirka var 60:e cm. Därefter går det lekande lätt – följande lager staplas ett efter ett och delarna låser varandra tack vare det finurliga sätt som de har sågats på. Nästan alla tillverkare av monteringsfärdiga friggebodar säger virket färdigt för stapling med enkel låsning.

Ibland måste man slå reglarna på plats, men du får inte slå direkt på reg-

larna. Använd medföljande kloss eller tillverka en kloss att slå på. Även om det verkar lite snålt så räcker det faktiskt med en enda 100 mm spik i varje hörn per lager! Det innebär att det i princip räcker med hammare och såg för att bygga huset.

När du har staplat ett antal bjälkar, låst dem och spikat fast dem i hörnen så kommer du upp i fönsterhöjd, och då kan man som ovan självbyggare kanske bli nervös. Partierna vid sidan av fönstren verkar nämligen både sneda och vingliga. Men ta det lugnt. De rätar upp sig så snart du stabiliserar med överliggarna ovanför fönstren.

Efter några timmar har du rest väggarna och takåsen skall på plats. Den är utsågad och klar från fabrik och läggs lätt upp och därefter görs taket klart innan fönster och dörr sätts på plats.

Drömmen är snart förverkligad. Huset är under tak, fönster och dörr har satts på plats och golvet har lagts. Efter en isolering kan du välja om du vill använda huset som bastu, redskapsbod, kontor eller gäststuga.

Så här lägger du tak ...

Väggarna reses

1

Underlaget har vägts av och är plant, så nu kan vi fortsätta med syllen (den understa delen i väggen) som spikas fast i bottenramen. Kolla noga med tillverkarens anvisningar att du sätter rätt del på rätt plats.

3

Väggen verkar ostadig när du kommer till fönster och dörrar, men den håller! Ja, den tål t.o.m. att man hänger på den när man tar en paus, även om överliggeren ovanför fönstret inte är på plats.

2

Bjälkarna staplas på samma sätt som när man bygger med klossar. De har sågats så att de låser varandra och därför räcker det med en enda spik i varje hörn för att få en stark och hållbar konstruktion.

4

Väggarna har rests och takåsen har lagts på plats. Delar av räckverket runt den lilla verandan utgör en förlängning av ett par väggbjälkar. Vi har med vilje väntat med att lägga golv i huset och på verandan.

Taket är ventilerat

När åsen och sparrarna är på plats sörjer vi för luftning av taket. Det är nämligen lättare att göra innan taket görs klart. Det är i vår stuga lättast att ordna luftningen via gavlarna och därför borrar vi hål i varje fack i gavlarna.

Under regeln med lufthålen spikas (eller skruvas) en 45 x 45 mm regel hela vägen runt väggarna och under takåsen. Dessa regler fäster vi senare innertaket i och de ger också det utrymme som behövs för isoleringen. På ovansidan av regeln fäster vi vindpapp så att isoleringen inte täpper igen luftspalterna mot undersidan av yttertaket.

Yttertaket består av råspont och takpapp. Råsponten levereras färdigkapad så det är bara att spika fast den. När takbrädorna har spikats fast är det dags för vindskivorna, men först fäster vi en trekantslist längs gavlarna. Den gör att takpappen kan läggas utan skarpt veck mot vindskivan och att man har mera »gods» att fästa vindskivan i.

Lägg takpapp nerifrån

Rulla ut en remsa takpapp på taket och låt den sticka ut några centimeter längs takfotsbrädan. Då hålls denna torr och fin. Låt takpappen fortsätta upp över trekantslisten längs vindskivorna och fäst takpappen på trekantslisten. Avsluta med en tryckimpregnerad list som täcker både takpapp och vindskivor. Vill du lyxa lite kan du täcka listen med ett vindskivebeslag i plåt.

Nästa remsa takpapp läggs med en överlappning på 10–15 cm och den spikas fast. Den sista remsan takpapp läggs mitt övernocken och ner på båda sidor av taket.

TIPS

Fäst brädorna mot en list

Eftersom alla takbrädor är färdigkapade gäller det bara att lägga dem rakt. Vi slår därför ett streck mitt på takåsen med snörslå och fäster sedan en list längs strecket. Därefter skjuter vi varje takbräda helt intill listen. Då hamnar brädorna vinkelrätt mot takåsen samtidigt som vi slipper såga dem längs takfoten.

4

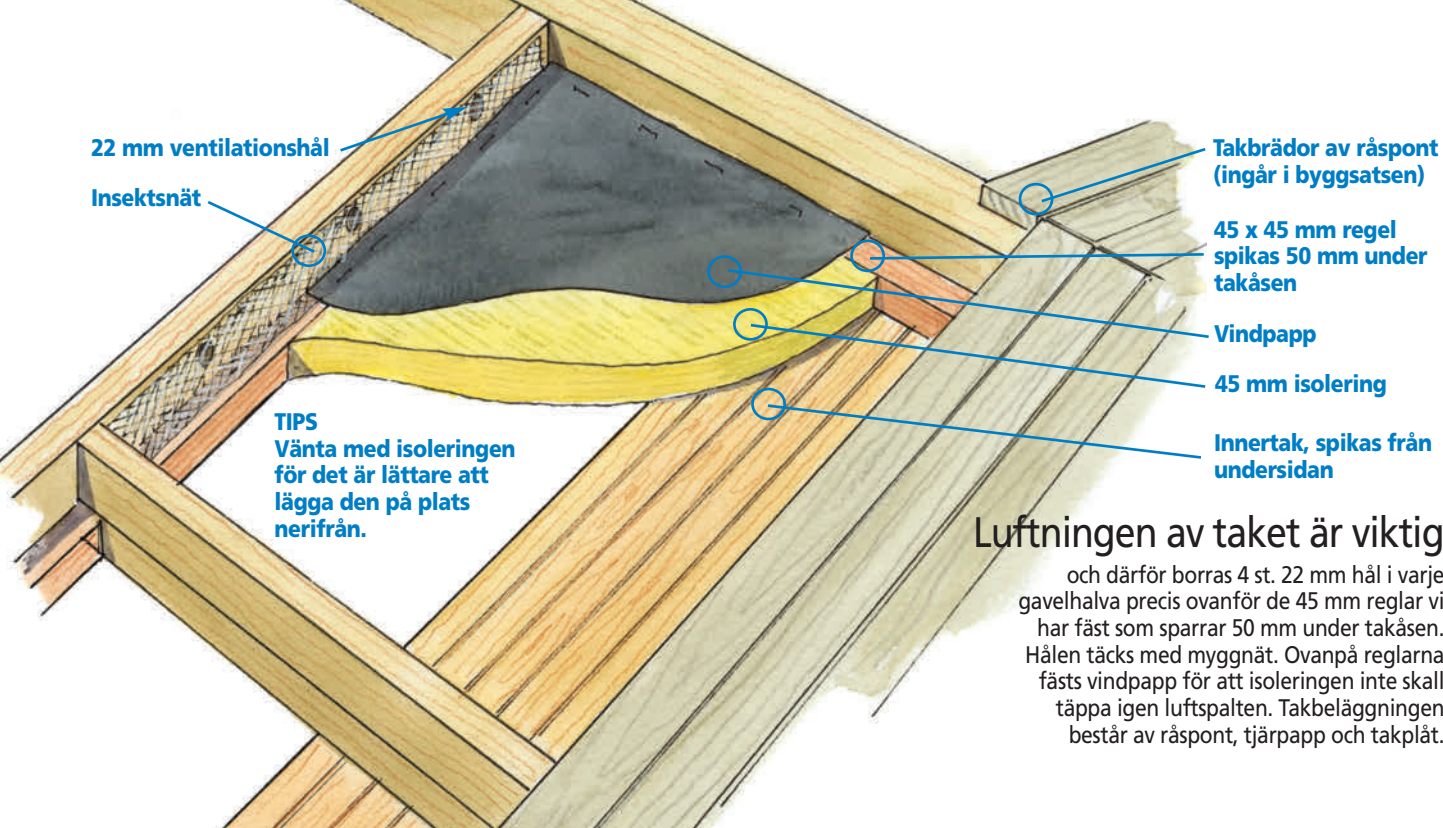
Takläggningen går fort och det dröjer inte länge förrän alla brädorna har spikats fast. Tänk på att använda gummiskor när du arbetar på taket och flytta dig försiktigt.

OBS: Använd gärna säkerhetslina.

5

De sista takbrädorna måste klyvas för att hamna kant i kant med väggen. Eftersom vi inte har tillgång till ström klyver vi brädorna när de har spikats fast med en japansk såg. Det går även bra med fogsavns.

Luftningen av taket är viktig

och därför borrar 4 st. 22 mm hål i varje gavelhalva precis ovanför de 45 mm reglar vi har fäst som sparrar 50 mm under takåsen. Hålen täcks med myggnät. Ovanpå reglarna fästs vindpapp för att isoleringen inte skall täppa igen luftspalten. Takbeläggningen består av råspont, tjärpapp och takplåt.

1 Med 22 mm borrhåll borrar fyra hål i varje gavelhalva för ventilering. Borra uifrån för att träet inte skall fläkas på utsidan.

OBS: För att slippa insekter fäster vi ett myggnät på insidan.

2 På insidan av gavlarna fästs 45 x 45 mm reglar 50 mm under gavelkanten liksom vi sätter en stödregel mellan gavlarna. Den behövs när vi spikar innertaket och när vi som här häftar vindpappen.

3 Råsponten spikas fast på tre ställen. På takåsen, stödregeln mitt i varje gavelhalva och längs takfoten. Här syns tydligt hur det bildas ett luftfack mellan råsponten och vindpappen.

TIPS

Var rädd om fingrarna

Om du håller spiken mellan pek- och långfingret med handflatan uppåt är det inte så stor risk att det gör ont, om du missar spiken med hammaren. Dessutom är det lättare att hålla spiken.

6 Takpappen läggs på nerifrån och den får sticka ut några centimeter över takfotsbrädan som då hålls torr. Pappen läggs med 10 cm överlappning och spikas i sick-sack-mönster med 15 cm mellan spikarna.

7 Den sista remsan takpapp läggs över takåsen och överlappar pappen på de två takhalvorna. Takpappen har fästs på trekantslisterna. Avsluta genom att fästa en list eller plåtprofil ovanpå vindskivorna.

Snabb sågning

Den speciella tandningen på en japansk såg gör den perfekt att klyva en bräda med. I början känns den underlig att arbeta med för den sågar när du drar den mot dig.

Enkel montering av vindskivor

Vindskivan kan bestå av en eller två brädor. Här har vi valt två brädor som monteras lite förskjutna – med de yttre lite högre upp. Anledningen är att vi vill lägga plåttak när underlagstaket är klart och då är det en fördel att vindskivan sticker upp en bit över gaveln. Det kan visserligen lösas med en bred bräda, men med två brädor blir det lättare samtidigt som det ser snyggt ut.

För att vindskivan inte skall utsättas för så mycket fukt väljer vi att fästa en tryckimpregnerad list ovanpå. Denna kan ersättas av en profil av aluminium eller plåt.

Vindskivorna monteras lättast och snyggast om du först lägger dem över varandra och fäster dem tillfälligt med ett par spikar. Loda in en mittlinje med vattenpass och såga sedan rätt igenom brädorna medan de sitter på plats.

Vid dubbel vindskiva fäster du först alla brädorna på en gång, lodar in, markerar och sågar igenom. I bägge fallen gäller att vindskivorna sedan tas ner, skjuts ihop och spikas fast. Efteråt kapas de i rätt längd längst ner.

Isolera bjälklaget och lägg golvet

Golvet på verandan skall inte isoleras så det lägger vi genast. Brädorna fästs med mycket små springor eftersom virket ändå krymper en aning. För att det inte skall samlas fukt mellan golv och räcke lämnas en liten springa här.

Tänk på att spikar gärna kryper upp en aning när träet drar ihop sig. Därför bör du försänka spikarna i brädorna så att du inte skadar dig på dem när du sedan går med bara fötter på verandan.

Vid arbetet med plattformen fäste vi tryckimpregnerade lister i underkant av ramen och på alla regler. Ovanpå dessa lister fäster vi asfaboard som skyddar isoleringen mot blåst. Med asfaboarden på plats läggs isolering upp till ovankant på reglarna.

Eftersom golvet levereras färdigkapat slipper vi sågning, men vi kontrollerar att rummet är vinkelrätt genom att mäta diagonalerna. Noggrannheten i tidigare arbete belönas – rummet är vinkelrätt och läggningen kan börja. Den första och sista brädan läggs 10–20 mm från väggarna så att golvet kan svälla lite. Denna spinga täcks sedan av innerväggen.

För att underlätta läggningen slår vi ett par streck med snörslån vinkelrätt mot väggarna. Då kan strecken användas som riktmärken när vi lägger de första 5–6 brädorna.

Isoleringen skärs lätt med specialkniv och den är bättre än en gammal fransbrödskniv. Skär isoleringen någon cm för lång så att den sluter tätt när du lägger den på plats. Eftersom vi arbetar utomhus och det blåser lite behöver vi inte ansiktsmask. Men handskarna är självklara för om det finns något som kliar, så är det isoleringsfibrer.

Golvet i genomskäring

Under samtliga golvreglar spikas 22 x 95 mm tryckimpregnerade brädor. Eftersom bjälkarna är 45 mm breda sticker brädorna ut 22 mm på bägge sidor av reglarna. Vindtät asfaboard läggs på brädorna i utrymmet mellan reglarna. Om du är rädd för att möss skall komma in fäster du först ett finmaskigt metallnät. Utrymmet mellan reglarna fylls nu med mineralull.

Njut av utsikten genom fönstren

När väggarna restes verkade de lite kläna och vinda just runt fönstren och dörren. Detta löser vi genom att fästa de passbitar som medföljer och som skall sitta i varje fönster- och dörröppning. Passbitarna är till för att kunna skruva fast fönster och dörr samtidigt som de stabiliserar konstruktionen.

Fönsterkarmen ställs på en isoleringsremsa och för att den inte skall ramla ut sätter vi en stoppkloss på utsidan av huset. Karmen justeras med kilar från båda hållen så att den står vågrätt. Diagonalmåtten kollas och karmen låses i sidorna med kilar innan den dras fast med skruvar i förborrade hål. Till så små fönster som här räcker det med två skruvar i varje sida.

Dörrkarmen fästs med fyra skruvar i varje sida och man skall sätta kilar bakom låsbleck och gångjärn, så att objudna får svårt att bända isär karmen. Även vid montering av dörrkarm är diagonalmåtten viktiga och en extra koll med vattenpass gör att man slipper problem med en svårstängd och trög dörr.

Monteringen av karmarna avslutas med att foderlister spikas fast. Det medföljde inga foderlister men det finns en mängd varianter på närmaste byggmarknad. Vi valde raka, enkla foderlister och de avslutas 1–2 cm från golvet för att de inte skall suga upp fukt.

Drevning utförs från insidan och drevremssorna skarvas på långsidorna med cirka 15 cm överlappning. Man skall aldrig skarva en drevremsa i ett hörn.

TIPS

Lättare med justerbara karmskruvar

Vid montering av fönster eller dörr behöver man ofta justera karmen. Om du har valt justerbara karmskruvar är det mycket enkelt att finjustera karmen i sitt läge. Du behöver inte låsa karmen med ytterligare kilar för de justerbara skruvarna håller fast den.

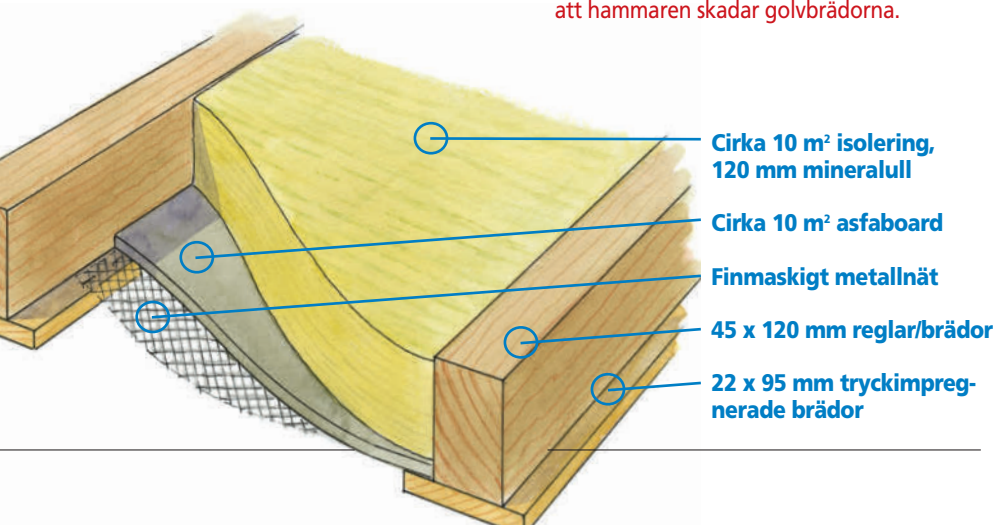

2 Den första och sista brädan spikas fast 10–20 mm från väggen så att det finns utrymme för golvet att svälla utan att resa sig. Vi slår ett streck 50 cm från väggen och kontrollmäter de 4–5 första brädornas placering, så att vi vet att golvet blir rakt.

3 Vi vill inte se spikarna när golvet är färdigt och därför slår vi dyckerterna snett ner från ovansidan av sponten. Då sitter de inte i vägen för nästa bräda.

OBS: För att få varje dyckert tillräckligt långt ner används spikdrivare. När de sista slagen slås på spikdrivaren är det ingen risk att hammaren skadar golvbrädorna.

1 Fönster- och dörröppningarna förses med passbitar. Först fästs de upp- och nertill och när de är vågräta sätts de två lodräta i sidorna på plats. När öppningen är rektangulär – kolla diagonalerna – spikar du fast passbitarna i alla fyra sidorna.

2 Ta ut fönsterbågen ur karmen, lägg en drevremsa i öppningen och skruva fast en stoppkloss på utsidan av öppningen så att inte karmen ramlar ut när du lyft den på plats. Kolla att den är våg- och lodrätt innan den skruvas fast och bågen sätts i. Kolla att det går lätt att öppna fönstret – annars justerar du med skruvarna.

Detta har vi använt

MATERIAL TILL HUSET, UTÖVER BYGGSATSEN

- 45 x 45 mm regel, cirka 25 m, till taket
- 22 x 95 mm tryckimpregnerat trä (som håller fast asfaboard och isolering under huset), cirka 35 m
- Asfaboard, cirka 10 m²
- Isolering, 120 mm, cirka 10 m²

Dessutom:

- Galvaniserade spikar, 100 mm
- Pappspikar
- Karmskruvar och karmnyckel alt. långa träskruvar
- Kilar till fönster och dörr
- Vindpapp
- Myggnät

BYGGSATS:

- Nya Alpen, levereras komplett med fönster och dörr. Isolering ingår inte och det gör ej heller yttertak, annat än underlagspapp.

Prisbild, material: Cirka 2000 kr

Nya Alpen säljs av Coop Forum, byggsatsen kostar cirka 20000 kr. Tillverkare är Jabo. Nästan samma stuga säljs av byggfackhandeln och heter då Jabo Gäststuga (också från Jabo). Närmaste återförsäljare anvisas på tel. 0325-66 17 00 www.jabo.se

VERKTYG

- 22 mm borr • Borrmaskin (borrsväng)
- Fogsvans • Hammare • Hobbykniv
- Häftpistol • Isolerkniv • Snörslå • Spikdrivare • Tumstock • Vattenpass

OBS: Dessutom andningsskydd och handskar

Följ projektet på
www.gorsahar.se

Välj • Byggprojekt
Välj > Bastu med badtunna

**I NÄSTA
NUMMER**

Se hur lätt huset isoleras
och hur vi inreder bastun